

Motion till riksdagen 2016/17:3691

av **Per Ramhorn m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2016/17:122 Ett mer ändamålsenligt klagomålssystem i hälso- och sjukvården

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser patienternas rättighet att få sina klagomål prövade av en oberoende instans (IVO) även fortsättningsvis och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att IVO:s utredningsskyldighet inte bör begränsas i enlighet med regeringens förslag utan kvarstå enligt dagens regelverk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Vi delar regeringens intentioner om att det är viktigt att vi får ett mer ändamålsenligt klagomålssystem i hälso- och sjukvården.

Vi anser dock inte att en del av regeringens föreslagna ändringar är rätt väg att gå för att åstadkomma ett mer ändamålsenligt klagomålssystem eller för att stärka klagomålssystemet som sådant och patientens rättigheter.

Vi menar att regeringens förslag riskerar att leda till att inte alla patienter ges möjlighet att få en oberoende prövning av sina klagomål.

Vi är kritiska till att patienten ska behöva gå direkt till den vårdgivare som har behandlat patienten med sina klagomål i stället för att få sin sak prövad av IVO. Patienten befinner sig i en sådan situation alltid i ett underläge eftersom en behandlande läkare oftast har ett kunskapsövertag. En vårdgivare kan aldrig utgöra en oberoende instans utan är alltid part i målet. Vi menar därför att det finns en stor poäng med att alla patienter som anser sig felbehandlade kan komma till tals och få sin sak prövad av en oberoende instans. Det är väsentligt för tilliten till hälso- och sjukvårdssystemet att alla

patienter har rätt att vända sig till en oberoende instans (IVO) för att få sina klagomål prövade och beredda.

Dessutom finns det en risk för att fler patienter skulle bli missnöjda med hanteringen av deras klagomål. Vi befarar också att förslagen riskerar att leda till att färre patienter skulle klaga, så som bl.a. Handikappförbunden (HSO) framfört i sitt remissvar, på grund av att patienten kanske inte vågar klaga till vårdgivaren.

Vi är också kritiska till att regeringen föreslår en begränsad utredningsskyldighet för IVO i och med den nya föreslagna begränsningen att IVO i framtiden endast skulle ta upp ärenden som anges i 11 § som avser ”kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom som uppkommit i samband med hälso- och sjukvård och som är bestående och inte ringa eller har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit”. Med den begränsningen befarar vi att många patienters ärenden aldrig kommer att kunna prövas av IVO. Det innebär att de är helt överlämnade till vårdgivarens bedömning av deras klagomål, vilket innebär en väsentlig begränsning av patientens makt. Det kan finnas fall med vårdskador som varken är bestående eller har lett till ökat vårdbehov men som ändå kan uppfattas som allvarliga för den enskilda individen och där vårdgivaren uppenbarligen har begått misstag. Även om det är positivt att man förstärker patientnämndernas skyldighet att hjälpa patienten befarar vi att patienter riskerar att hamna mellan stolarna.

Vi delar i det hänseendet Läkarförbundets kommentarer i deras remissvar där de framför att en noggrann avvägning måste göras mellan å ena sidan intresset av att IVO, genom begränsning av sin utredningsskyldighet, ges möjlighet att fokusera sin tillsyn där den gör mest nytta, och å andra sidan patienters och anhörigas befogade intresse av att ha tillräckliga möjligheter att få sin sak prövad av en sakkunnig oberoende instans. Även JO och Riksrevisionen framför att de anser att en begränsning av utredningsskyldigheten innebär en väsentlig inskränkning i patientens rätt att få en oberoende granskning av sitt ärende och därmed en betydande försämring av den enskildes möjligheter att komma till tals. Också Myndigheten för vård- och omsorgsanalys är kritisk till att begränsa IVO:s utredningsskyldighet.

Det är viktigt att klagomålssystemet fungerar likvärdigt över landet. Regeringens förslag med ett system där man är hänvisad till vårdgivare och patientnämnder riskerar att leda till att klagomålshanteringen blir olika i olika delar av landet och leda till praxisskillnader, vilket kan riskera att leda till en ojämlik hantering och utfall av klagomål beroende på var i landet man bor.

Vidare kan man ifrågasätta varför regeringen ger patientnämnderna fler och nya uppgifter utan att kompensera dem med motsvarande ekonomisk ersättning för att kunna genomföra både sina befintliga och sina nytillkomna uppgifter. Regeringen konstaterar själv i propositionen att det kommer att behövas mer resurser men hävdar att det är landstingens ansvar att se till att patientnämnderna får de resurser som krävs för att kunna genomföra sin verksamhet. Det är inte seriöst av regeringen att tilldela nya uppgifter och förutsätta att landstingen kan stå för kostnaden, speciellt med tanke på den ekonomiskt ansträngda situation som många landsting befinner sig i.

Slutligen befarar vi att tillsynen försvagas. Regeringen framför i propositionen att ett viktigt skäl till att begränsa IVO:s utredningsskyldighet är att det leder till ökade möjligheter att bedriva en systematisk och patientcentrerad tillsyn. Vi menar att det är fel att ställa dessa båda viktiga uppgifter mot varandra.

Det är viktigt att IVO bedriver en systematisk och patientcentrerad tillsyn men vi är skeptiska till att man uppnår det målet genom att både begränsa patienters möjligheter

att klaga och samtidigt dra ned kraftigt på IVO:s anslag. Det torde knappast gynna varken tillsynen eller patienterna.

Per Ramhorn (SD)

Carina Herrstedt (SD)

Christina Östberg (SD)